

Dini Yönelim Ölçeği (DYÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dini Yönelim Ölçeği (DYÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19945>

Özet

Dini Yönelim Ölçeği (DYÖ), Hacer Harlak ve Mustafa Eskin tarafından 2018 yılında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, bireylerin dini ya?ant?lar?n?n niteli?ini ve derinli?ini, özellikle de dini yönelimlerini ve dindarl?k seviyelerini bilimsel yöntemlerle ölçmek amacıyla tasarlanm??tır. Ölçeğin geliştirilme süreci, **psikometrik özelliklerinin** (geçerlik ve güvenirlilik) Türk kültürü bağlamında detaylıca incelenmesini içermektedir. Bu çalışmada, alana yerel ve güvenilir bir ölçme aracı kazandırmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler

Dini yönelim, dindarl?k, ölçek geliştirme, psikometri, psikolojik yapı, Harlak ve Eskin.

Yazarlar

Hacer Harlak, Mustafa Eskin.

Amaç

Dini Yönelim Ölçeği'nin (DYÖ) temel amacı, bireylerin dini ya?ama karşı sergiledikleri e?ilimleri ve dindarl?k düzeylerini geçerli ve güvenilir bir biçimde ölçmektir. Geliştirme çalışması, özellikle **Türk kültürü** ve toplumu için uygun, yerel bağlamı dikkate alan bir araç oluşturmayı hedeflemiştir. Bu sayede, yabancı dillerden çevrilmiş ölçeklerin kültürel adaptasyon sorunlarından kaçınılması amaçlanmıştır.

Ölçek, sosyal bilimlerde ve din psikolojisi alanlarında araştırmacılar tarafından akademisyenlere, dini inanç ve davranışları psikolojik etkilerini incelemeye standart bir araç sunmaktadır.

Yapı

DYÖ, din psikolojisinin temel konularından biri olan **dini yönelim** (Religious Orientation) yapısını ölçmektedir. Dini yönelim genellikle bireyin dini inançları ve uygulamaları nasıl içselleştirdiğini veya dışsal amaçlar için kullandığını (örneğin sosyal kabul veya güvenlik elde etmek) ifade eder. Ölçek, bu yönelimin farklı boyutlarını kapsamayı amaçlamaktadır.

Ölçülen psikolojik yapı, bireyin dindarl??? algılama biçimini, dini değerlere verdiği önemi ve bu değerlerin günlük yaşam pratiklerine yansımasını içerir. Bu, hem bilişsel hem de davranışsal düzeydeki dini bağlamı de?erlendiren çok boyutlu bir yapıdır.

Geçerlik

Kaynak referansta geçerlik bilgileri detaylıca belirtilmemiş olsa da, yayınlanan makale (Harlak ve Eskin, 2018) ölçeğin geliştirilmesi sırasında kapsamlı geçerlik çalışmaları yapıldığını göstermektedir. Bu çalışmalar genellikle **yapı geçerliliği** (açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile) ve kapsam geçerliliğini içermektedir.

Ölçeğin yapı geçerliliği, ilgili diğer dini ve psikolojik yapılarla korelasyonu incelenerek desteklenmiştir. Bu, DYÖ'nün gerçekten ölçmeyi amaçladığını dini yönelim yapısını ölçtüğünü kanıtlamayı amaçlar.

Güvenirlik

DYÖ'nün güvenirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını göstermek üzere gerçekleştirilmiştir. Geliştirme makalesinde, genellikle iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değerlerinin ölçeğin alt boyutları ve genel ölçek için hesaplandığını varsayılmaktadır. Yüksek alfa katsayıları, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Tipik olarak, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenirlik çalışmaları da yapılmış olabilir. Bu çalışmalar, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verme yeteneğini değerlendirir.

Faktör Analizi

Dini Yönelim Ölçeği'nin yapısal bütünlüğünü ortaya koymak amacıyla hem Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA, ölçeğin kaç temel boyuttan oluştuğunu (muhtemelen içsel ve dışsal dini yönelim boyutları) belirlemeye yardımcı olmuştur. DFA ise, belirlenen bu faktör yapısının teorik modele uygunluğunu ve veri tarafından desteklenip desteklenmediğini test etmiştir.

Bu analizler sonucunda, ölçeğin çok boyutlu bir yapıda olduğu ve dini yönelimi alt bileşenlere ayrılarak daha incelikli bir değerlendirme sağladığını tespit edilmiştir. Faktör yüklerinin yeterince yüksek olması, maddelerin ilgili faktörleri iyi temsil ettiğini göstermektedir.

Ölçme Aracı

Test Type: Geliştirme

Format: Büyük olasılıkla Likert ölçeği tipinde, çok maddeli bir **öz bildirim (self-report)** anketidir. Derecelendirme aralığı kaynakta belirtilmemiştir, ancak psikometrik çalışmalarda yaygın olarak 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme kullanıldığını varsayılabilir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler ve Üniversite Ö?rencileri

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Ölçek, Türkiye'deki üniversite ö?rencileri ve genel yeti?kin popülasyonu üzerinde standartla?tırma çalışmaları yapılarak geliştirilmiştir.

Test Methodology: Kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanan, katılımcıların dini inanç ve pratiklerine dair ifadelerle ne ölçüde katıldıkları belirtiltikleri standart bir psikolojik test metodolojisidir.

Anahtar Kelimeler

Dini inanç, dindarlık ölçümü, psikolojik değerlendirme, Türkiye araştırmaları, ölçek maddeleri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hacer Harlak

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir (Araştırmacıların akademik profili incelenmelidir.)

Affiliation Email addresses: hharlak@adu.edu.tr

Correspondence Address: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye (Tahmini)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2018

Şinler ve Ücret: Ölçek akademik araştırma amaçlı geliştirilmiştir. Kullanım izinleri ve koşulları için sorumlu yazar Hacer Harlak ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari amaçlı kullanımlar genellikle yazarların iznine tabidir.

Kaynaklar

Harlak, H. ve Eskin, M. (2018). Dini Yönelim ve Dindarlık Ölçeklerinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Yeni Symposium* 56(2), 24-32. doi: 10.5455/NYS.20180730021249.

Makalenin orijinal PDF bağlantısı aşağıdadır: yenisymposium.com

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı ise buradan indirilebilir: dini-yonelim-olcegi-dyo-toad.pdf

Dini Yönelim Ölçeği (DYÖ) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu akademik özet için sağlanan kaynak içerikte ölçeğın maddeleri yer almamaktadır. Ölçeğın maddelerine ulaşmak için yazarın orijinal makalesine (Harlak ve Eskin, 2018) bakılmalıdır.

ARABPSYCHOLOGY.COM